

ISSN: 2774-0390 (Online)

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Journal of Management Science, Sakon Nakhon Rajabhat University

Homepage: <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU>

e-mail: jmssnr@gmail.com

การบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่าย พันดอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

Administration of internal supervision by school administrators in the Phan Don Network Group under Udon Thani Primary Educational Service Area Office 2Service Area 2

เนติ พงศ์ศรี^{1*}, อมรทิพย์ เจริญผล², ชารี มณีศรี³

Neti Phongsri^{1*}, Amornthip Charoenphol², Charee Maneesri³

^{1,2,3} หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี

^{1,2,3} Master of Education Program in Educational Administration, Ratchathani University, Udonthani Campus

*Corresponding author's e-mail: nepyuat@gmail.com^{1*}, amornthipc@gmail.com², Chalee@rtu.ac.th³

Received: February 21, 2026

Revised: March 13, 2026

Accepted: April 16, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการจัดการนิเทศภายในและแนวทางการจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพันดอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพันดอน จำนวน 70 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง .67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการนิเทศภายในสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ รองลงมา คือ การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและ ความต้องการนิเทศ และการวางแผนการนิเทศ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การปฏิบัติการนิเทศ 2) แนวทางพัฒนา การจัดการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้บริหารควรพัฒนาระบบสารสนเทศพื้นฐานให้ทันสมัยและเข้าถึงง่ายด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล การออกแบบกระบวนการนิเทศให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาโดยศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีจากสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ การส่งเสริมการพัฒนาสื่อนวัตกรรม การนิเทศที่ทันสมัยและหลากหลายด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น แอปพลิเคชันและระบบออนไลน์ การสร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Communities: PLC) ที่เข้มแข็ง พร้อมกระบวนการ

วิเคราะห์และกำหนดแนวทางปรับปรุงอย่างเป็นระบบ และการปรับปรุงระบบสื่อสารผลการดำเนินงานนิเทศให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้ช่องทางที่หลากหลายและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่เข้าใจง่ายสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

คำสำคัญ: การบริหารการนิเทศภายใน, ผู้บริหาร, แนวทางพัฒนา

Abstract

This research aimed to study the internal supervision management and explore development approaches for internal supervision of school administrators in the Pandon Network School Group under Udon Thani Primary Educational Service Area Office 2. The sample consisted of 70 teachers. The research instrument was a 5-level Likert scale questionnaire with content validity (IOC) values ranging from .67 and 1.00 and a reliability coefficient of 0.81. Data were collected directly by the researcher. Data analysis employed descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis. Research findings revealed that 1) internal school supervision management overall was at a high level. When considered by aspects, all dimensions were also at a high level. The aspect with the highest mean was creating supervision media and tools, followed by studying current conditions, problems and supervision needs, and planning for supervision. The aspect with the lowest mean was implementation supervision. 2) Development approaches for internal supervision management by school administrators include Administrators should develop accessible digital information systems for data storage and analysis; design supervision processes aligned with quality goals by studying best practices; promote diverse digital supervision tools like applications and online platforms; establish strong Professional Learning Communities (PLCs) with systematic analysis and improvement processes; and enhance communication systems using multiple channels with clear, stakeholder-friendly information formats.

Keywords: administration of internal supervision, administrators, development approaches

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การพัฒนาการศึกษาถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 มุ่งเน้นการพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ทั้งนี้ การบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการนิเทศภายในเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำกับ ติดตาม และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อให้เกิดคุณภาพในการจัดการศึกษา อย่างไรก็ตาม จากการดำเนินงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากผู้บริหารบางส่วนมองว่าการนิเทศเป็นเพียงงานประจำ ขาดการนำเทคนิคและนวัตกรรมมาใช้ในการนิเทศ รวมทั้งครูยังขาดความเข้าใจในบทบาทของการนิเทศภายใน ส่งผลให้การพัฒนาการจัดการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560; กระทรวงศึกษาธิการ, 2560; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2, 2567)

การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการบริหารทางวิชาการที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาครูและยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการให้คำปรึกษา การติดตาม และการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง งานวิจัยหลายฉบับยืนยันถึงความสำคัญของการนิเทศภายในต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษา เช่น งานวิจัยของวรกมล น้อยพิทักษ์ และสงวน อินทร์รักษ์ (2562) พบว่า บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู นอกจากนี้ วลีลา สมฤทธิ์ และคณะ (2564) รวมถึงอภิเชษฐ์ ป้านภูมิ และคณะ (2568) ยังเสนอแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโดยเน้นการวางแผนอย่างเป็นระบบ การมีส่วนร่วมของบุคลากร และการใช้เครื่องมือในการนิเทศอย่างเหมาะสม

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาการจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพันดอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เพื่อศึกษาการบริหารการนิเทศภายในและแนวทางการพัฒนาการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะเป็ข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในให้มีความเป็นระบบ ส่งเสริมการพัฒนาครู และยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพันดอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพันดอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอหัวข้อดังต่อไปนี้

แนวคิดการบริหารสถานศึกษา

การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีการร่วมมือกันระหว่างผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การวางแผนและกำหนดวัตถุประสงค์อย่างเป็นระบบ การจัดองค์กรและกำหนดนโยบายที่ชัดเจน การใช้ทรัพยากรและกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ และการควบคุมติดตามการดำเนินงาน โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี พัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ ตลอดจนสร้างสมาชิกที่มีคุณภาพให้กับสังคม ทั้งนี้ การบริหารการศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับบริบทของสังคม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน (ปาริฉัตร โชติชนธ์, 2560; ยุทธนา เกื้อกุล, 2560; อัจฉรา จงดี, 2560; จิตรจรรยา ทรวงวิทยา, 2561)

การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนภารกิจของสถานศึกษาตามองค์ประกอบ โครงสร้างงานและบริบทของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล (วรชยา ลาบุญ, 2563; ขวัญชนก บุญนาค และคันสนีย์ จะสุวรรณ์, 2563; Mukherjee & Singh, 2020)

แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษา

การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างบุคลากร ทุกคนในสถานศึกษา เพื่อดำเนินการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานทั่วไป งานด้านวิชาการ งานด้านการเงิน งานด้านบุคลากร งานด้านอาคารสถานที่ ให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลแก่นักเรียนให้ได้รับการพัฒนามีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดและมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (จิตติมา วรณศรี, 2557; ทศกร โนชัย, 2559 ; จรินทร์ อุตสาหะ และคณะ, 2563)

การนิเทศภายในสถานศึกษา มีความสำคัญเพื่อมุ่งพัฒนาคน พัฒนางาน ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ และ พัฒนาครูให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานมีการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร ส่งผลให้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น (นงคณัฐ จอมเกาะ และคณะ, 2564; สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย, 2564; นิตกร สาครี และนิยดา เปี่ยมพิชนะ, 2565)

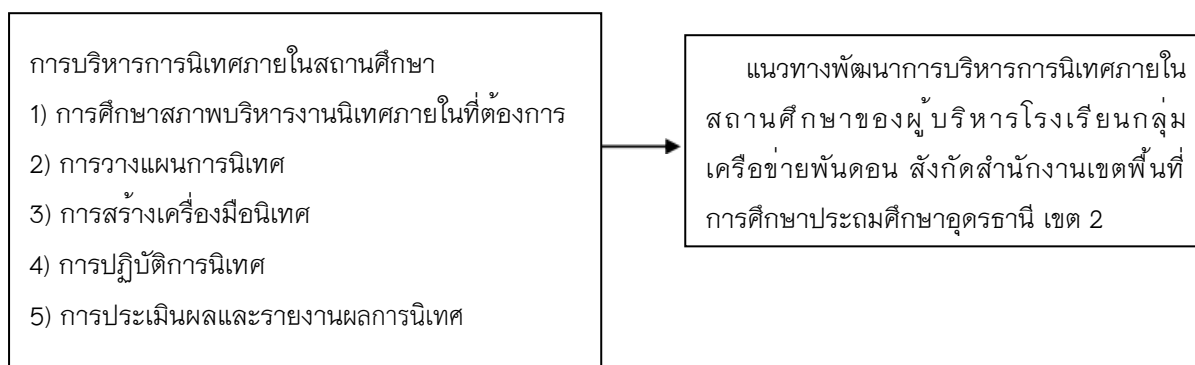
กระบวนการนิเทศภายใน เป็นการดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทางการศึกษาภายใน โรงเรียนช่วยกันดำเนินการศึกษาสภาพปัจจัย วางแผน การสร้างสื่อ ปฏิบัติการนิเทศ ประเมินผลและรายงานผล เพื่อให้ครูประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การสร้าง สื่อและเครื่องมือนิเทศ 4) การปฏิบัติการนิเทศ 5) การ ประเมินผลและรายงานผล (จิตติมา วรณศรี, 2557; จักรกฤษณ์ กังหัน, 2565)

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการนิเทศและการจัดการเรียนรู้ ในบริบทของการนิเทศ หมายถึง การประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยในยุคปัจจุบันมาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ และนิเทศ ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย และเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนและครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มช่องทางในการเรียนรู้ในสถานการณ์ ที่เปลี่ยนแปลง (จักรกฤษณ์ โปตาพล, 2563; ศศิครดา พันชัยภู และคณะ, 2565)

การบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคปัจจุบันเป็นกระบวนการเชิงกลยุทธ์ที่ต้องอาศัยการประสานพลัง ระหว่างผู้บริหารและบุคลากรทุกภาคส่วน โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาผู้เรียนให้ถึงพร้อมทั้งความรู้ ทักษะ และ คุณธรรม ภายใต้ระบบการบริหารงานวิชาการที่เข้มแข็ง ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุ ประสิทธิภาพตามบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ความสำคัญไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการกำกับดูแลตามลำดับชั้น แต่เป็นกระบวนการสร้างความร่วมมือเพื่อยกระดับสมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยอาศัยหลัก การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ผ่านการสร้างขวัญกำลังใจและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี กระบวนการนิเทศจึงถูกออกแบบให้เป็นระบบที่มีความต่อเนื่อง เริ่มต้นจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหา เพื่อนำไปสู่การวางแผนและการสร้างเครื่องมือที่ตอบโจทย์ความต้องการจริง จากนั้นจึงดำเนินกิจกรรมปฏิบัติการ นิเทศ และปิดท้ายด้วยการประเมินผลเพื่อรายงานผลสำเร็จและแนวทางในการพัฒนาต่ออย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ เมื่อบริบทโลกก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล การนิเทศภายในจึงจำเป็นต้องปรับกระบวนการทัศน์สู่การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เข้ามาเป็นเครื่องมือหลักในการจัดการเรียนรู้และการนิเทศ การบูรณาการแพลตฟอร์มที่ทันสมัยเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วย เพิ่มความยืดหยุ่นในการสื่อสารและลดข้อจำกัดด้านสถานที่ แต่ยังเป็นการเพิ่มช่องทางในการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์ที่ สอดรับกับสถานการณ์ปัจจุบัน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา หลักการ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานนิเทศภายใน สถานศึกษา โดยผู้วิจัยนำแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) มี 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การศึกษาสภาพบริหารงานนิเทศภายในที่ต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การสร้างเครื่องมือนิเทศ 4) การ ปฏิบัติการนิเทศ และ 5) การประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิธีวิจัยแบบผสมผสาน มีรายละเอียดการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพันดอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพันดอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 8 โรงเรียน จำนวน 70 คน จำแนกเป็น ข้าราชการครู จำนวน 54 คน พนักงานราชการ (ครู) จำนวน 8 คน และครูอัตราจ้าง จำนวน 8 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารงานวิจัย และแนวคิดที่เกี่ยวกับการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา ลักษณะแบบสอบถาม ประกอบด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน ส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามแบบ เป็นแบบตรวจรายการ (checklist) ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพันดอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) จำแนกเป็นรายด้าน 5 ด้าน ดังนี้ 1) การศึกษาสภาพบริหารการนิเทศภายในที่ต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การสร้างเครื่องมือนิเทศ 4) การปฏิบัติการนิเทศ 5) การประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ ส่วนแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน เพื่อหาแนวทางพัฒนาเพิ่มเติมการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพันดอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามโดยใช้แนวคิดของวรกุล น้อยพิทักษ์ และสงวน อินทร์รักษ์, (2562) มาปรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นนำแบบสอบถามที่พัฒนาเสร็จแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเนื้อหาและภาษาที่ใช้ ก่อนนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบจำนวน ภาษา ความครอบคลุมเนื้อหา และความเหมาะสมของแบบสอบถาม รวมทั้งพิจารณาตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งผลการประเมินค่า IOC อยู่ระหว่าง .67-1.00 หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (tryout) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (cronbach's alpha coefficient) กับครูสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพันดอนปี 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

อุดรธานี เขต 2 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81 สุดท้ายได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากสำนักบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นส่งหนังสือ ขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพันดอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างเป็นรายสถานศึกษาทั้ง 8 แห่ง ตามจำนวนที่กำหนด โดยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามคืนมา จำนวน 70 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละด้าน และนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ด้วยตนเอง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวบรวมและตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืน ซึ่งมีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ทุกฉบับ โดยแบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ด้วยการหาค่าความถี่และร้อยละ ส่วนแบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งภาพรวมและรายด้าน แล้วนำผลการวิเคราะห์มาแปลความหมายตามเกณฑ์ของ Best & Kahn (1998) โดยกำหนดช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด 3.51–4.50 หมายถึงระดับมาก 2.51–3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง 1.51–2.50 หมายถึง ระดับน้อย และ 1.00–1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพันดอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

ตาราง 1 แสดงระดับการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพันดอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

ด้านที่	การบริหารการนิเทศภายใน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การศึกษาสภาพบริหารงานนิเทศภายในที่ต้องการ	4.24	.82	มาก
2	การวางแผนการนิเทศ	4.16	.83	มาก
3	การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ	4.30	.79	มาก
4	การปฏิบัติการนิเทศ	3.94	.76	มาก
5	การประเมินผลและรายงานผล	3.97	.74	มาก
ภาพรวม		4.12	.79	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพันดอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = .79) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = .79) รองลงมา คือ ด้านการศึกษาสภาพบริหารงานนิเทศภายในที่ต้องการ ($\bar{X} = 4.24$, S.D. =

.82) และด้านการวางแผนการนิเทศ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .83) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.76)

แนวทางพัฒนาการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพันดอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 สรุปได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพบริหารงานนิเทศภายในที่ต้องการ ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอและหลากหลายรูปแบบ เช่น SWOT Analysis พัฒนาระบบจัดลำดับความสำคัญของปัญหาอย่างเป็นระบบ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บ-วิเคราะห์ข้อมูล และสร้างระบบสื่อสารสองทางที่มีประสิทธิภาพ
2. การวางแผนการนิเทศ ผู้บริหารควรนำแนวปฏิบัติที่ดี (best practice) จากสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการนิเทศภายใน มาปรับใช้ตามบริบท เน้นการมีส่วนร่วม กำหนดกลยุทธ์ที่ยืดหยุ่น และเชื่อมโยงแผนนิเทศกับเป้าหมายการยกระดับคุณภาพผู้เรียน
3. การสร้างเครื่องมือนิเทศ ผู้บริหารควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องมือและสื่อนิเทศที่ทันสมัย จัดตั้งทีมตรวจสอบคุณภาพ และอบรมการใช้งานเพื่อให้ครูและผู้นิเทศใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. การปฏิบัติการนิเทศ ผู้บริหารควรจัดให้มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Communities: PLC) ที่เข้มแข็ง ผู้บริหารควรพัฒนาระบบพี่เลี้ยง จัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการสังเกตและสะท้อนผล ติดตามและปรับแผนอย่างต่อเนื่องโดยใช้ข้อมูลจริง
5. การประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ ผู้บริหารควรพัฒนาระบบสื่อสารผลให้ทั่วถึง จัดประชุมทบทวนหลังปฏิบัติงาน ติดตามผลอย่างเป็นระบบ และประเมินผลเชิงลึกเพื่อยกระดับคุณภาพในรอบถัดไป

การอภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงเกี่ยวกับการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพันดอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

การบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพันดอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการมีนโยบายที่ชัดเจนจากหน่วยงานต้นสังกัด การสนับสนุนด้านงบประมาณและทรัพยากร ตลอดจนการกำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การดำเนินงานนิเทศเป็นไปอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ อภิเชษฐ์ ป้านภูมิ และคณะ (2568) ที่พบผลในระดับมากเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ในเชิงวิพากษ์ แม้ผลการวิจัยจะสะท้อนระดับการดำเนินงานที่สูง แต่ลักษณะดังกล่าวอาจสะท้อนความเข้มแข็งเชิงโครงสร้างมากกว่าคุณภาพเชิงลึกของกระบวนการนิเทศ กล่าวคือการนิเทศอาจยังเน้นการปฏิบัติตามนโยบาย (compliance-based) มากกว่าการพัฒนาเชิงคุณภาพ (developmental) ทั้งนี้ แม้การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศจะมีบทบาทสำคัญ แต่หากขาดการนำข้อมูลไปใช้ในการสะท้อนผลและพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ก็อาจไม่ก่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงคุณภาพอย่างแท้จริง การที่ผลการวิจัยสอดคล้องกับบริบทพื้นที่เดียวกันกับ อภิเชษฐ์ ป้านภูมิ และคณะ (2568) สะท้อนรูปแบบการบริหารเชิงระบบที่คล้ายคลึงกัน อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ได้จากการรับรู้ของผู้ตอบแบบสอบถามอาจมีข้อจำกัดและไม่สามารถสะท้อนการปฏิบัติงานจริงได้อย่างครบถ้วน

แนวทางพัฒนาการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพันดอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการบริหารงานนิเทศภายในที่ต้องการ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนิเทศภายในมากขึ้น โดยเน้นการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ

ในหลากหลายรูปแบบ เช่น การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาด้วยเทคนิค SWOT Analysis รวมถึงการพัฒนากระบวนการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาให้เป็นระบบ นอกจากนี้ยังต้องการให้มีการพัฒนาระบบสารสนเทศและกลไกการสื่อสารระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการนิเทศภายในในปัจจุบันจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และทันสมัย เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจเชิงบริหาร อีกทั้งการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จะช่วยให้สามารถสะท้อนสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาได้ ส่งผลให้การนิเทศมีความชัดเจนและสามารถนำไปใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Glickman et al. (2018) ที่กล่าวว่า การนิเทศที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน ไปจนถึงการสะท้อนผลการดำเนินงาน รวมทั้งสอดคล้องกับ Hattie & Timperley (2007) ที่เน้นว่าการให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีคุณภาพและการสื่อสารที่ชัดเจนเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Fullan (2016) ที่ชี้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาจะเกิดผลอย่างยั่งยืนได้ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กรเป็นสำคัญ

2. การวางแผนการนิเทศ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาการวางแผนการนิเทศภายใน โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี (best practice) และนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษารองลงมาคือ การกำหนดกลยุทธ์และมาตรการแก้ไขปัญหาที่มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับสภาพจริงของครูแต่ละคน รวมทั้งการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการวางแผน การพัฒนาแผนนิเทศให้มีความชัดเจน และการเชื่อมโยงแผนกับเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวางแผนเป็นขั้นตอนสำคัญที่กำหนดทิศทางของการนิเทศ หากแผนมีความชัดเจน ยืดหยุ่น และสอดคล้องกับบริบท จะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งการนำแนวปฏิบัติที่ดีจากสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จมาใช้ จะช่วยลดความซ้ำซ้อนของปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงาน แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ Glickman et al. (2018) ที่เน้นว่าการวางแผนนิเทศควรตั้งอยู่บนข้อมูลจริงและการมีส่วนร่วมของบุคลากร รวมทั้งสอดคล้องกับ Fullan (2016) ที่ระบุว่า การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการออกแบบเชิงระบบที่ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

3. การสร้างเครื่องมือนิเทศ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการพัฒนาและจัดหาสื่อ นวัตกรรมการนิเทศที่มีความทันสมัย หลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการของครูมากที่สุด รองลงมาคือการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อออกแบบและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือนิเทศก่อนนำไปใช้จริง และการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือและสื่อนิเทศแก่ครูและผู้นิเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเครื่องมือนิเทศเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของกระบวนการนิเทศ หากเครื่องมือมีคุณภาพและเหมาะสม จะช่วยให้การเก็บข้อมูล การติดตามผล และการสะท้อนผลการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ขณะเดียวกันการพัฒนาทักษะของผู้ใช้งานก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ UNESCO (2022) ที่ระบุว่า การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการข้อมูลและการตัดสินใจ รวมทั้งสอดคล้องกับ Glickman et al. (2018) ที่เน้นว่า เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศต้องมีความน่าเชื่อถือและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

4. การปฏิบัติการนิเทศ พบว่า แนวทางการปฏิบัติการนิเทศที่เน้นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ระบบพี่เลี้ยง และการพัฒนาทักษะการนิเทศ แม้จะสะท้อนการพัฒนาเชิงกระบวนการ แต่ในทางปฏิบัติ PLC อาจยังคงเป็นเพียง “กิจกรรมตามนโยบาย” มากกว่าการเป็น “วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร” หากขาดความต่อเนื่องและการสนับสนุนเชิงโครงสร้าง ส่งผลให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไม่สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ได้

อย่างแท้จริง ในทำนองเดียวกัน การพัฒนาระบบที่เลี้ยงและการให้คำปรึกษา แม้จะมีศักยภาพในการยกระดับคุณภาพครู แต่ยังคงเผชิญข้อจำกัดด้านภาระงานและความเชี่ยวชาญของผู้ทำหน้าที่ที่เลี้ยง ทำให้การนิเทศเชิงลึกและเฉพาะบุคคลไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจลดทอนประสิทธิผลของการนิเทศในระดับปฏิบัติ นอกจากนี้ การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการสังเกตการสอนและการให้ข้อมูลย้อนกลับทั้งนี้ แม้ข้อเสนอของ Jonah & Friday (2024) จะเน้นบทบาทเชิงรุกของผู้บริหารในการนิเทศในชั้นเรียน แต่ในบริบทจริงอาจมีข้อจำกัดด้านเวลาและภารกิจบริหารอื่น ๆ ส่งผลให้การนิเทศเชิงลึกไม่สามารถดำเนินการได้อย่างสม่ำเสมอ

5. การประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ แม้ผลการวิจัยจะสะท้อนแนวโน้มเชิงบวกต่อการพัฒนาระบบการสื่อสาร การติดตาม และการประเมินผลอย่างเป็นระบบ แต่ยังพบประเด็นท้าทายสำคัญในเชิงคุณภาพ กล่าวคือ กระบวนการประเมินผลอาจยังคงมุ่งเน้นในระดับ “การรายงานผล” มากกว่าการใช้ข้อมูลเพื่อ “การเรียนรู้ขององค์กร” อย่างแท้จริง ทั้งนี้ แม้จะมีการจัดประชุมทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (after action review) และการสื่อสารผลการนิเทศอย่างต่อเนื่อง แต่หากขาดการวิเคราะห์เชิงลึกและการเชื่อมโยงผลการประเมินไปสู่การปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในระดับห้องเรียนอย่างเป็นรูปธรรม อาจทำให้กระบวนการนิเทศไม่สามารถสร้างผลกระทบเชิงพัฒนาได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ การเน้นการกำกับติดตามและการรายงานผล อาจสะท้อนลักษณะการดำเนินงานเชิงระบบราชการ (bureaucratic orientation) ที่ให้ความสำคัญกับความครบถ้วนของกระบวนการมากกว่าประสิทธิผลของผลลัพธ์ ในทำนองเดียวกัน Podador (2025) เน้นย้ำถึงความสำคัญของการติดตามเฟซบุ๊ก และการให้คำปรึกษาอย่างเป็นระบบ แต่การนำไปใช้จริงยังจำเป็นต้องอาศัยวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้างต่อการสะท้อนผลและการเรียนรู้ร่วมกัน หากองค์กรยังคงมีลักษณะการสื่อสารแบบบนลงล่าง (top-down) อาจทำให้เฟซบุ๊กขาดความลึกซึ้งและไม่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพครูอย่างแท้จริง

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่การวิจัยเรื่อง การจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพันดอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 มีสาระสำคัญที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ สรุปได้สามประการ ดังนี้

1. จุดเน้นของการนิเทศเคลื่อนสู่เครื่องมือและเทคโนโลยีดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่าการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศมีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยเฉพาะการที่ผู้บริหารนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนาสื่อการนิเทศที่ทันสมัย ซึ่งต่างจากงานวิจัยที่ผ่านมาที่การวางแผนมักเป็นด้านที่มีความโดดเด่น ข้อค้นพบนี้สะท้อนแนวโน้มใหม่ว่าจุดเน้นของการนิเทศภายในกำลังเคลื่อนจากการวางแผนเชิงเอกสารมาสู่เครื่องมือและช่องทางดิจิทัลที่ใช้ปฏิบัติได้จริง การพัฒนาคุณภาพการนิเทศในยุคปัจจุบันจึงควรเริ่มจากการลงทุนพัฒนาเครื่องมือและสมรรถนะดิจิทัลของผู้นิเทศควบคู่กับการวางแผน

2. ช่องว่างการเปรียบเทียบระหว่างการวางแผนกับการปฏิบัติ แม้การจัดการนิเทศภายในจะอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่เมื่อเปรียบเทียบกันพบว่าการปฏิบัติการนิเทศมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยเฉพาะการสร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสะท้อนผลร่วมกัน ข้อค้นพบนี้มีได้หมายความว่า การปฏิบัติบกพร่อง แต่เป็นช่องว่างเชิงเปรียบเทียบที่ควรพัฒนาเป็นลำดับแรก สะท้อนว่าสถานศึกษาศึกษาสภาพ วางแผน และออกแบบเครื่องมือได้ดี แต่ยังขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติได้น้อยกว่าด้านอื่น ครูจึงเสนอให้ใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและระบบพี่เลี้ยงเป็นกลไกปิดช่องว่างนี้อย่างเป็นรูปธรรม

3. ปัจจัยขับเคลื่อนร่วมในฐานะเงื่อนไขความสำเร็จ เมื่อสังเคราะห์ข้อเสนอของครูทั้งห้าด้านเข้าด้วยกัน พบปัจจัยร่วมที่ตัดขวางทุกองค์ประกอบ จัดได้เป็นสามแกนหลักตามชื่อรูปแบบ คือ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

(รวมถึง PLC และระบบที่เสี่ยงที่ทำให้การมีส่วนร่วมเกิดขึ้นจริงในชั้นปฏิบัติ) การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล และการให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงระบบแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกระดับ ทั้งสามแกนนี้เชื่อมโยงกระบวนการทั้งห้าองค์ประกอบให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นการขยายแนวคิดวงจรการนิเทศแบบเดิมที่เน้นเพียงลำดับขั้นตอน ไปสู่การระบุเงื่อนไขความสำเร็จที่ตัดขวางทุกขั้นตอน

สรุปได้ว่า องค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากการวิจัยครั้งนี้ คือ รูปแบบการจัดการนิเทศภายในเชิงดิจิทัลแบบมีส่วนร่วมที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งอธิบายว่ากระบวนการนิเทศภายในทั้งห้าองค์ประกอบจะสัมฤทธิ์ผลได้อย่างยั่งยืน ก็ต่อเมื่อผู้บริหารสถานศึกษาเสริมจุดแข็งด้านการสร้างเครื่องมือและเทคโนโลยีดิจิทัล ปิดช่องว่างเชิงเปรียบเทียบด้านการปฏิบัติด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและระบบที่เสี่ยง และยึดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนกับการให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงระบบเป็นกลไกขับเคลื่อนตลอดทั้งวงจร องค์ความรู้นี้สามารถนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการจัดการนิเทศภายในของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพันดอนและสถานศึกษาอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การศึกษาสภาพบริหารการนิเทศภายในที่ต้องการ ผู้บริหารควรพัฒนาเกณฑ์การประเมินและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาโดยใช้ตารางเมทริกซ์ที่วัดทั้งความเร่งด่วน (1-5 คะแนน) และผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา พร้อมกำหนดเกณฑ์พิจารณาที่ชัดเจนสำหรับแต่ละระดับคะแนน ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ประกอบการตัดสินใจ และควรจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอและหลากหลายรูปแบบ เช่น SWOT Analysis

1.2 การวางแผนการนิเทศ ผู้บริหารควรออกแบบระบบการนิเทศที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และควรกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดี จากสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการนิเทศภายใน และปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษา

1.3 การสร้างเครื่องมือนิเทศ ผู้บริหารควรพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ โดยออกแบบเครื่องมือการนิเทศที่ครอบคลุมทุกมิติสร้างระบบการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบกำหนดกลไกการติดตามความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง และควรส่งเสริมการพัฒนาและจัดหาสื่อวัตกรรมการนิเทศที่ทันสมัยหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของครู

1.4 การปฏิบัติการนิเทศ ผู้บริหารควรสร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสะท้อนผลการนิเทศ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนาและแนวทางการปรับปรุงร่วมกัน และควรจัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยจัดเวลาให้เป็นส่วนหนึ่งของตารางการทำงานปกติ (ไม่ใช่ภาระเพิ่มเติม) อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1-2 ชั่วโมง ให้งจร ในการดำเนินงาน มีโครงสร้างและโปรโตคอลการทำงานที่ชัดเจน และควรจัดให้มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ที่เข้มแข็ง และควรจัดให้มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เข้มแข็ง

1.5 การประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ ผู้บริหารควรสื่อสารผลการดำเนินงานนิเทศแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกระดับ ผ่านช่องทางที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และควรปรับปรุงช่องทางระบบการสื่อสารผลการดำเนินงานนิเทศแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกระดับให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการนิเทศภายในกับผลการปฏิบัติงานของครูกลุ่มเครือข่ายพันดอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

2.2 ควรพัฒนารูปแบบการบริหารการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับบริบทของกลุ่มเครือข่ายพันดอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- ขวัญชนก บุญนาค และต้นสนีย์ จะสุวรรณ. (2563). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม ระดับประถมศึกษา. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 13(1), 62-77. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/ssrugraduate/article/view/244106>.
- จักรกฤษณ์ กังหัน. (2565). *สภาพและแนวทางการดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของโรงเรียนเอกชน จังหวัดแพร่*. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2563). *การจัดการเรียนรู้ออนไลน์: วิถีที่เป็นไปทางการศึกษา*. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. <https://www.slc.mbu.ac.th/28181/>.
- จิตติมา วรณศรี. (2557). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. รตนสุวรรณการพิมพ์ 3.
- จิตรจรรยา ทรวงวิทยา. (2561). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 3(1), 41-57. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/246212>.
- จรินทร์ อุตสาหะ, พรสวรรค์ ศิริสาตนันท์ และสุธี วรประดิษฐ์. (2563). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 8(2), 17-31. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/UDRUAI/article/view/244118>.
- ทศกร โนชัย. (2559). *การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนวังสมบูรณวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. https://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/57920488.pdf.
- นงคัมภ จอมเกาะ, ภควรรณ สุนสำโรง และจิรนาถ ภูริเศวตกำจร. (2564). การนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอสิคิ้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 8 ประจำปี 2564* วันที่ 27 มีนาคม 2564 (หน้า 131-139). วิทยาลัยนครราชสีมา. http://journal.nmc.ac.th/th/admin/Journal/2564Vol14No1_13.pdf.
- นิติกร สาครี และนิยดา เปี่ยมพิชนะ. (2565). การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. *Journal of Modern Learning Development*, 7(10), 16-28. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/article/view/257755>.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *หลักการวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- ปาริฉัตร โชติจันทร์. (2560). *กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ยุทธนา เกื้อกุล. (2560). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- วรกมล น้อยพิทักษ์ และสงวน อินทร์รักษ์. (2562). บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค-กลิ่นถิ่นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(2), 468-479.
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EdAd/article/view/241160>.
- วรัชยา ลาบุญ. (2563). คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสถานศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*.
- วัลลิกา สมฤทธิ์, สุวดี อุปปินใจ และประเวศ เวชชะ. (2564). แนวทางการบริหารงานนิเทศภายในโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2. *วารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 6(3), 175-198.
<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/jeducru/article/view/253347/174904>.
- ศศิธรดา พันชัยภู, ภาณุพงศ์ บุญรัมย์ และชวนคิด มะเสนะ. (2565). รูปแบบการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 10(4), 1639-1653.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/250683>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *คู่มือการดำเนินงานนิเทศการศึกษา พ.ศ. 2565*.
 หน่วยงานนิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. (2567). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*.
 สืบค้น 28 ตุลาคม 2567 จาก <https://anyflip.com/bookcase/zhgrd/>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดเชียงใหม่. (2564). *คู่มือการนิเทศการศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2564*.
 กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงาน กศน.จังหวัดเชียงใหม่.
- อภิเชษฐ์ ป่านภูมิ, สุรศักดิ์ หลาบมาลา และอมรทิพย์ เจริญผล (2568). การดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษากลุ่มศรีธาตุ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. *วารสารการบริหาร การจัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน*, 3(2), 419-430. <https://so15.tci-thaijo.org/index.php/jamsd/article/view/1480>.
- อัจฉรา จงดี. (2560). การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี*.
- Best, J. W., & Kahn, J. V. (1998). *Research in education* (8th ed). Allyn & Bacon.
- Fullan, M. (2016). *The new meaning of educational change* (5th ed). Teachers College Press.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2018). *SuperVision and instructional leadership: A developmental approach* (10th ed). Pearson.
- Hattie, J., & Timperley, H. (2007). The power of feedback. *Review of Educational Research*, 77(1), 81-112.
<https://doi.org/10.3102/003465430298487>.
- Jonah, P. E., & Friday, A. J. (2024). Internal supervision and teachers' effectiveness in public secondary schools in Akwa Ibom State, Nigeria. *Global Academic Journal of Humanities and Social Sciences*, 6(6), 331-339. <https://doi.org/10.36348/gajhss.2024.v06i06.010>.

- Mukherjee, F., & Singh, D. (2020). Assessing land use–land cover change and its impact on land surface temperature using LANDSAT data: A comparison of two urban areas in India. *Earth Systems and Environment*, 4, 385–407. <https://doi.org/10.1007/s41748-02000155-9>.
- Podador, M. P. (2025). Internal supervision and teachers' effectiveness: Basis for teacher development and instructional enhancement. *United International Journal for Research & Technology*, 6(9), 262–275. <https://uijrt.com/articles/v6/i9/UIJRTV6I90022.pd>.
- UNESCO. (2022). *Guidelines for ICT in education policies and masterplans*. UNESCO Publishing. <https://doi.org/10.54675/UXRW9380>.